

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně **PhDr. H. P.**, proti žalovanému **Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 8. 2008, č. j. 338/08-SOSV-OSV, o námitce podjatosti uplatněné žalobkyní,

t a k t o :

Soudci Městského soudu v Praze Mgr. Aleš Sabol, Mgr. Kamil Tojner a Mgr. Jaromír Sklenář **jsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 7 Ca 216/2008.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze žalobkyně brojila proti výše označenému rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl její stížnost a podle § 16a odst. 6 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, potvrdil postup Městského soudu v Praze při vyřizování její žádosti o informace. Současně žalobkyně požádala o osvobození od soudních poplatků.

Přípisem ze dne 10. 2. 2009 (č. l. 23) městský soud účastníkům řízení sdělil, že pro vyloučení soudců specializovaných senátů tohoto soudu nelze k projednávání věci sestavit senát, protože bude věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí podle § 9 odst. 1 s. ř. s. Dále je poučil o právu vyjádřit se k tomu, kterému soudu má být věc přikázána.

V reakci na toto sdělení žalobkyně v podání ze dne 11. 2. 2009 (č. l. 27) uvedla, že jí nejsou známy důvody, pro které by měli být soudci specializovaných senátů městského soudu vyloučeni, a dodala, že pro přikázání věci jinému soudu tak nevidí důvod.

Žalovaný podáním ze dne 17. 2. 2009 (č. l. 29) navrhl, aby věc byla přikázána Krajskému soudu v Praze.

Následně městský soud po doplnění podkladů usnesením ze dne 9. 6. 2009 (č. l. 54) zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění mimo jiné uvedl, že ve věci jako správní orgán prvního stupně rozhodoval Městský soud v Praze, z toho důvodu soud účastníky řízení vyzval, aby se vyjádřili k postupu podle § 9 odst. 1 s. ř. s. Vzhledem k podání žalobkyně ze dne 11. 2. 2009 však soud věc s návrhem

na přikázání věci jinému soudu Nejvyššímu správnímu soudu nepředložil. Tento procesní postup, který měl šetřit práva žalobkyně, tak již nebyl opodstatněný. Městský soud rozhodoval jako správní orgán prvního stupně, jeho rozhodnutí tedy není výsledkem výkonu soudní moci ve smyslu čl. 81 a násl. Ústavy České republiky. Soudci městského soudu rozhodující o předmětné žalobě dospěli k závěru, že funkční příslušnost k Městskému soudu v Praze neznamena sama o sobě existenci poměru soudců k věci či účastníkům řízení, pro který by byl dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Navíc městský soud ani není žalovaným.

Proti tomuto usnesení žalobkyně podala dne 18. 6. 2009 kasační stížnost a požádala o ustanovení advokáta. Namítla, že ve věci rozhodoval vyloučený senát, který si opatřil důkazy mimo rámec zákona. Rozhodnutí je bezprostředním důsledkem jí podané stížnosti na průtahy v řízení.

Podáním z téhož dne (č. l. 70) pak namítla podjatost členů senátu 7 Ca Městského soudu v Praze Mgr. Aleše Sabola, Mgr. Kamila Tojnera a Mgr. Jaromíra Sklenáře, neboť s ohledem na jejich poměr k osobě žalobkyně není dána záruka spravedlivého a nestranného rozhodování o jejich žalobách. O důvodech podjatosti se dozvěděla poté, co obdržela usnesení ve věci sp. zn. 7 Ca 216/2008. Členové uvedeného senátu vůči ní uplatňují moc, která jim byla svěřena, mimo meze zákona.

Ve svém vyjádření k podané námitce podjatosti soudce Mgr. Aleš Sabol uvedl, že nemá poměr k věci ani k účastníkům řízení, nepodílel se na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu. Zároveň se ohradil proti tvrzení žalobkyně, že usnesení bylo reakcí na její stížnost. Bylo vydáno na základě skutečností uvedených v jeho odůvodnění, a to již dne 9. 6. 2009, kanceláři bylo předáno k vypravení dne 10. 6. 2009, vzhledem k onemocnění pracovnice kanceláře bylo vypraveno až dne 18. 6. 2009. Stížnost na průtahy řízení zmiňovaná žalobkyní byla podána dne 17. 6. 2009, tedy po vydání předmětného usnesení.

Soudci Mgr. Kamil Tojner a Mgr. Jaromír Sklenář ve vyjádření k námitce podjatosti shodně uvedli, že jim nejsou známy žádné skutečnosti, jež by zakládaly důvod k pochybnostem o jejich nestrannosti.

Námitka podjatosti žalobkyně byla za této procesní situace postupem podle § 8 odst. 5 s. ř. s. předložena k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu, který ji shledal důvodnou.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podjatost soudce zasahuje do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost soudce tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti

a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani pro konstituování soudní moci jako jednoho z pilířů demokratické společnosti. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (článek 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

V daném případě žalobkyně vznesla námitku podjatosti poté, co městský soud usnesením ze dne 9. 6. 2009 zamítl její žádost o osvobození od soudních poplatků.

I ve fázi po vydání procesního rozhodnutí (tj. v daném případě po vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků) je v případě, že proti rozhodnutí byla podána přípustná kasační stížnost (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2004, č. j. Nao 23/2004 - 55, publ. pod č. 408/2004 Sb. NSS), nezbytné (a tedy i přípustné) rozhodnout o námitce podjatosti soudců krajského soudu, kteří napadené rozhodnutí vydali, byla-li žalobkyní taková námitka vznesena. Je tomu tak proto, že ve fázi mezi podáním kasační stížnosti a předložením věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní činí krajský soud podle § 108 s. ř. s. řadu přípravných úkonů směřujících k tomu, aby o kasační stížnosti mohlo být řádně rozhodnuto; v rámci toho je často potřeba vydávat i rozhodnutí procesní povahy (vyzvat k odstranění vad kasační stížnosti, rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků či o ustanovení advokáta apod.), která se závažným způsobem dotýkají právního postavení účastníků a u nichž je třeba stejně jako při rozhodování o věci samé, aby byla vydána nepodjatými soudci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).

Samotnou námitku podjatosti žalobkyně vztahovala k postupu dotčených soudců v řízení o předmětné žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Okolnosti spočívající v postupu soudce v řízení o projednávané věci však podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. důvodem k vyloučení soudce nejsou.

Zdejší soud ale nemohl přehlédnout, že Městský soud v Praze v projednávané věci vystupoval jako správní orgán prvního stupně. V této souvislosti je nutno odkázat na závěr Nejvyššího správního soudu vyslovený např. ve skutkově obdobné věci v usnesení ze dne 29. 2. 2008, č. j. Nad 4/2008 - 47, podle něhož směřuje-li žaloba proti rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí soudu vystupujícího v pozici správního orgánu prvního stupně, jsou z projednávání a rozhodování takové věci vyloučeni všichni soudci specializovaných správních senátů tohoto soudu.

Zdejší soud neměl důvodu se od tohoto závěru jakkoli odchýlit a proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Co se týče dalšího postupu městského soudu, je zřejmé, že jeho následujícím krokem bude posouzení otázky vyloučení i zbývajících soudců jeho specializovaných senátů z projednávání a rozhodování dané věci, a poté případné předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu s návrhem na přikázání věci jinému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2009

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu